

Otevřený přístup k vědeckým informacím – právo a příklady

Open Access Week 2019, 24.10.2019

Jiří Marek

Open Content, z.s.

O čem to dnes bude?

Webinář se zaměří na diskuzi **otevřeného přístupu k vědeckým informacím a otevřené vědy jako takové z právního pohledu**. První část bude věnována **úvodu** do problematiky a druhá část na **praktických příkladech** poukáže na nejčastější situace v této oblasti. Otevřenost je zejména nutné vnímat jako formu publikace daných výsledků vědy ne jako novou vědu.

Otevřený přístup k vědeckým informacím

3 hlavní části:

- **Open Access** - publikace
- **Open Research Data** – data a databáze
- Open Science – prostředí ve kterém otevřené vědecké informace vznikají

Open Access dle „Národní strategie“

*„Otevřený přístup k vědeckým publikacím zahrnuje **recenzované vědecko-výzkumné časopisecké články a jejich rukopisné autorské verze**, dále lze tímto způsobem zpřístupňovat konferenční příspěvky, monografie, články ve sbornících, jakož i publikace učebnicového a komentářového typu obsahující vědecké informace. Jedná se o **bezplatný a neomezený online přístup** k těmto informacím s **oprávněním dalšího využití obsahu prostřednictvím tzv. veřejných licencí.**“*

Open Research Data dle „Národní strategie“

*„Otevřená výzkumná data jsou zejména **data v digitální podobě pocházející z výzkumných projektů** (z experimentů, šetření a měření, a to včetně tzv. metadat [data, která poskytují informaci o jiných datech] a podrobností o zpracování dat) **dostupná bez omezení online všem potenciálním uživatelům**. Otevřený přístup k výzkumným datům zahrnuje možnost data volně používat, upravovat a sdílet kýmkoli k jakémukoli účelu.“*

Otevřenost jako forma publikace vědeckých výsledků

- *Open Definition 2.0.: Znalosti jsou otevřené, pokud k nim může kdokoliv volně přistupovat, používat je, upravovat a sdílet je – za podmínek, které nejvíce zabezpečí zachování původu, tedy vlastnictví, a otevřenosti.*
- V obecné rovině je tak možné považovat „otevírání“ čehokoliv za **proces, který** z obsahu (publikace, data), který mohl využít pouze někdo, tvoří **obsah, který je v ideálním případě využitelný všemi a bez omezení.**

Ochranné režimy

- 1. Autorské právo**
- 2. Zvláštní právo pořizovatele databáze (databázová ochrana)**
3. Ochrana osobní údajů
4. Smluvní ochrana

Autorské právo – nejdůležitější paragrafy

§§ 2, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 18, 26, 29, 30, 31, 58, 60 AutZ

§§ 2358, 2360, 2371, 2373, 2376, 2384 – ObčZ

AutZ = Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon

ObčZ = Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

§2 AutZ

Autorské dílo

- (1) Předmětem práva autorského je **dílo literární** a jiné dílo umělecké a **dílo vědecké**, které je **jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora** a je **vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě** včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, **bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam** (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.
- Příklad: Vědecký článek

§2 AutZ

Autorské dílo - pokračování

- **(2) Za dílo se považuje též** počítačový program, fotografie a výtvor vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou **původní v tom smyslu**, že jsou **autorovým vlastním duševním výtvozem**. **Databáze**, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.
- **(3)** Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.
- **(4) Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného**, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.
- **(5) Sborník, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků**, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odstavce 1, je dílem souborným.

§ 2 odst. 6

Co není autorským dílem

- **(6) Dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.**

- Příklad: Naměříte teplotní data v rámci chemické pokusu. Ta jednotlivá data nejsou autorským dílem.

§§ 5 a 8 AutZ

Autor a spoluautor

§ 5

- **(1) Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.**
- **(2) Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.**

§ 8

- **(1) Právo autorské k dílu, které vzniklo společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů do doby dokončení díla jako dílo jediné (dílo spoluautorů), přísluší všem spoluautorům společně a nerozdílně.** Na újmu vzniku díla spoluautorů není, lze-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů do díla odlišit, pokud tyto nejsou způsobilé samostatného užití.
  - **(4) O nakládání s dílem spoluautorů rozhodují spoluautoři jednomyslně.** Brání-li jednotlivý autor bez vážného důvodu nakládání s dílem spoluautorů, mohou se ostatní spoluautoři domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle soudem. Domáhat se ochrany práva autorského k dílu spoluautorů před ohrožením nebo porušením může i jednotlivý spoluautor samostatně.
-
- Příklad: Vědečtí pracovníci

§ 8 odst. 2

Kdo není spolu/autorem?

- **(2) Spoluautorem není ten, kdo ke vzniku díla přispěl pouze poskytnutím pomoci nebo rady technické, administrativní nebo odborné povahy nebo poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu, anebo kdo pouze dal ke vzniku díla podnět.**

- Příklad: Vedoucí práce, operátor elektronového mikroskopu apod.

§ 11 AutZ

Osobnostní práva

- **(1) Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.**
  - **(2) Autor má právo osobovat si autorství**, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé.
  - **(3) Autor má právo na nedotknutelnost svého díla**, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplývá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.
  - **(5) Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu.** Dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím hodnotu díla. Je-li to obvyklé a nejde-li o dílo anonymní, musí být při jeho užití uveden autor. Ochrany se může domáhat i po zániku majetkových práv osoba autorovi blízká, právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce.
-
- Příklad: Jan Novák je autorem díla XYZ.

§§ 12, 13 a 18 AutZ

Majetková práva

§ 12

- **(1) Autor má právo své dílo užít** v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky **a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem.**

§ 13

- **(1) Rozmnožováním díla se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.**

§ 18

- **(1) Sdělováním díla veřejnosti se rozumí zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově.**
- **(2) Sdělováním díla veřejnosti podle odstavce 1 je také zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.**
- Příklad: Zkopírování souboru z jedné webové stránky na druhou

Užití díla

1. Smluvní oprávnění
2. Na základě tohoto zákona – výjimky a omezení práva autorského
3. Pokud se jedná o dílo volné

§§ 11 odst. 4 a 26 odst. 1 AutZ

Nepřevoditelnost autorských práv

§ 11

- **(4) Osobnostních práv se autor nemůže vzdát;** tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají. Ustanovení odstavce 5 tím není dotčeno.

§ 26

- **(1) Majetkových práv se autor nemůže vzdát;** tato práva jsou nepřevoditelná a nelze je postihnout výkonem rozhodnutí; to neplatí pro pohledávky z takových majetkových práv vzniklé.

§ 29 AutZ

Tříkrokový test

- **(1) Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.**
  1. krok = na základě zákona
  2. krok = není v rozporu s běžným způsobem užití díla
  3. krok = nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora
- Příklad: Zkopírování odborného článku do počítače a jeho vystavení na svoji webovou stránku – toto testem neprojde. Rozdíl mezi Gratis a Libre Open Access.

§§ 30 a 31 AutZ

Volná užití a citace

- § 30
- **(1)** Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje **užití pro osobní potřebu fyzické osoby**, jehož účelem **není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu**, nestanoví-li tento zákon jinak.
- **(2)** Do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.

§ 31

- **(1)** Do práva autorského nezasahuje ten, kdo
  - a) užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle,
  - b) užije výňatky z díla nebo drobná celá díla pro účely kritiky nebo recenze vztahující se k takovému dílu, vědecké či odborné tvorby a takové užití bude v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem,
  - c) užije dílo při vyučování pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu, jejichž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, a nepřesáhne rozsah odpovídající sledovanému účelu;**vždy je však nutno uvést, je-li to možné, jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále název díla a pramen.**
- **(2)** Do práva autorského nezasahuje ani ten, kdo výňatky z díla nebo drobná celá díla citovaná podle odstavce 1 písm. a) nebo b) dále užije; ustanovení odstavce 1 části věty za středníkem platí obdobně.

§ 58 AutZ

Zaměstnanecké dílo

- **(1) Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu,** které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo služebního vztahu. Takové dílo je zaměstnaneckým dílem. Zaměstnavatel může právo výkonu podle věty první postoupit třetí osobě pouze se svolením autora, ledaže se tak děje v případě převodu obchodního závodu. Má se za to, že takové svolení je neodvolatelné a vztahuje se i ke všem případným dalším postoupením. Třetí osoba, které bylo právo výkonu postoupeno, se pak pro účely tohoto zákona považuje za zaměstnavatele.
- Příklad: Jakékoliv autorské dílo, které vytvoříte pro splnění svých pracovněprávních povinností (typicky vědecký článek).

§ 60

Školní dílo

- **(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3).** Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez závažného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.
- **(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.**
- Příklad: Bakalářská nebo diplomová práce

§§ 2358 odst. 1, 2371 a 2376 odst. 1 ObčZ

Licence

§ 2358

- **(1) Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.**

§ 2371

- **Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.**

§ 2376

- **(1) Licence může být omezena na jednotlivé způsoby užití díla; způsoby užití díla mohou být omezeny rozsahem, zejména co do množství, místa nebo času.**

§§ 2360 odst. 1 a 2384 ObčZ

Výhradní, nevýhradní a nakladatelská licence

§ 2360

- **(1) Je-li ujednána výhradní licence, poskytovatel nemá právo poskytnout tutéž licenci třetí osobě po dobu, co výhradní licence trvá.** Není-li výslovně ujednán opak, zdrží se i poskytovatel výkonu práva, ke kterému udělil výhradní licenci.

§ 2384

- **(1)** Licenční smlouvou nakladatelskou poskytuje autor nabyvateli licenci k rozmnožování a rozšiřování autorského díla slovesného, hudebně dramatického nebo hudebního, výtvarného, fotografického nebo vyjádřeného způsobem podobným fotografii, nejde-li o užití autorského díla v provedení výkonnými umělci.
- **(2) Nebyla-li ve smlouvě uzavřené v písemné formě výslovně ujednána nevýhradní licence, hledí se na licenci jako na výhradní; to neplatí, jde-li o rozmnožování a rozšiřování autorského díla v periodické publikaci.**
- Příklad: Pokud někomu udělím výhradní licenci k jakékoliv formě užití díla, sám se musím vyvarovat užití díla nad rámec zákonných výjimek.

§ 2373 ObčZ

Kontraktace formou veřejné licence

- **(1) O podání návrhu na uzavření smlouvy jde i tehdy, směřuje-li projev vůle i vůči neurčitému počtu osob. Obsah smlouvy nebo jeho část lze určit také odkazem na licenční podmínky, jež jsou stranám známé nebo veřejně dostupné.**
  - **(2) S přihlédnutím k obsahu návrhu nebo praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo zvyklostem může osoba, která má v úmyslu návrh přijmout, vyjádřit souhlas s návrhem na uzavření smlouvy provedením určitého úkonu bez vyrozumění navrhovatele, zejména poskytnutím nebo přijetím plnění.** V tomto případě je přijetí návrhu účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn.
  - **(3) Je-li v návrhu adresovaném neurčitému okruhu osob, který lze přijmout bez vyrozumění navrhovatele podle odstavce 2, stanovena lhůta k přijetí, nelze návrh během této lhůty odvolat.**
-
- Příklad: Creative Commons

Shrnutí Open Access

- § 2 AutZ - Autorské dílo (**ANO/NE**)
- § 5 AutZ - Kdo je autor (**Fyzická osoba**)
- § 12 a násl. AutZ - Co mohu s autorským dílem dělat? (**Rozmnožovat, sdělovat veřejnosti a další**)
- § 29 a násl. AutZ - Jak mohu využít autorské dílo bez svolení autora, neboli Gratis Open Access (**Pokud projdu tříkrokovým testem**)
- § 58 AutZ - Kdo je oprávněn s dílem nakládat, pokud jsem v zaměstnání (**Zaměstnavatel**)

Shrnutí 2 Open Access

- § 2358 ObčZ - Smluvní oprávnění nakládat s dílem jiného autora (**Licence**)
- § 2360 ObčZ - Typ licence (Výhradní/nevýhradní)
- § 2373 ObčZ - Užití veřejné licence pro moje dílo neboli Libre Open Access (**Kontraktace vůči neurčitému počtu osob a přijetí pomocí provedení úkonu nebo přijetí plnění**)

Databázové právo – nejdůležitější paragrafy

- §§ 88, 88a, 89, 90, 91, 92, 29, 30, 58 AutZ
- §§ 2371, 2373, 2376 odst. 1 ObčZ

§88 AutZ

Databáze

- Databází je pro účely tohoto zákona **soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření.**
- Příklad: Databáze pro vyhledávání chemických sloučenin dle jejich vzorce, struktury apod.

§88a AutZ

Zvláštní práva pořizovatele databáze

- **1)** Zvláštní práva k databázi (§ 90) přísluší pořizovateli databáze, pokud **pořízení, ověření** nebo **předvedení** obsahu databáze představuje **kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad** bez ohledu na to, zda databáze nebo její obsah jsou předmětem autorskoprávní nebo jiné ochrany.
- **(2)** Každý nový kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad do databáze spočívající v doplnění, zkrácení či jiných úpravách má za následek nový běh trvání práva podle § 93.
- Příklad:
pořízení = vyhledat prvky a dát je dohromady
ověření = zkontrolování správnosti prvků databáze (spolehlivost)
předvedení = uspořádání prvků a jejich přístupnost

§89 AutZ

Pořizovatel databáze

- Pořizovatel databáze je **fyzická nebo právnická osoba**, která **na svou odpovědnost pořídí** databázi, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba.

- Příklad: Univerzita Karlova

§90 AutZ

Obsah zvláštního práva pořizovatele databáze

- **(1) Pořizovatel databáze má právo** na vytěžování nebo na zužitkování celého obsahu databáze nebo její kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části a právo udělit jinému oprávnění k výkonu tohoto práva.
- **(2) Vytěžováním** podle odstavce 1 se rozumí trvalý nebo dočasný přepis celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad, a to jakýmkoli prostředky nebo jakýmkoli způsobem.
- **(3) Zužitkováním** podle odstavce 1 se rozumí jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části rozšiřováním, rozmnožením, pronájemem, spojením on-line nebo jinými způsoby přenosu.
- Příklad:
Vytěžování = rozmnožování
Zužitkování = sdělování veřejnosti

§90 odst. 6 AutZ

Převoditelnost zvláštního práva pořizovatele
databáze

- **(6)** Právo pořizovatele databáze **je převoditelné.**

- Příklad:

Proto je vhodné licencovat zvláštní práva pořizovatele databáze skrze veřejnou licenci CC0.

§91 AutZ

Omezení zvláštního práva pořizovatele databáze

- Do práva pořizovatele databáze, která byla zpřístupněna jakýmkoli způsobem veřejnosti, **nezasahuje oprávněný uživatel, který vytěžuje nebo zužitkovává kvalitativně nebo kvantitativně nepodstatné části obsahu databáze nebo její části**, a to k jakémukoli účelu, za podmínky, že tento uživatel databázi užívá běžně a přiměřeně, nikoli systematicky či opakovaně, a bez újmy oprávněných zájmů pořizovatele databáze, a že nezpůsobuje újmu autorovi ani nositeli práv souvisejících s právem autorským k dílům nebo jiným předmětům ochrany obsaženým v databázi.
- Příklad: Vytěžíte z databáze dva prvky z tisíce, které nejsou chráněny autorským právem.

§ 92

Bezúplatné zákonné licence

- Do práva pořizovatele jím zpřístupněné databáze **těž nezasahuje oprávněný uživatel, který vytěžuje nebo zužitkovává podstatnou část obsahu databáze**
  - a) pro svou osobní potřebu; ustanovení § 30 odst. 3 zůstává nedotčeno,
  - b) pro účely vědecké nebo vyučovací, uvede-li pramen, v rozsahu odůvodněném sledovaným nevýdělečným účelem, a
  - c) pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení.
- Pozor na tříkrokový test

§§ 2 odst. 2 a 88 AutZ

Kreativní vs. prostá (ne kreativní) databáze

§ 2

- **(2)** Za dílo se považuje též počítačový program, fotografie a výtvor vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem. **Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem** a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.

§ 88

- Databází je pro účely tohoto zákona **soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření.**
- Důležité: autorskoprávní ochrana (§ 2 odst. 2) chrání strukturu databáze, zvláštní právo pořizovatele databáze chrání investici do databázovosti

§ 105 AutZ

Souběh ochrany

- **Právo autorské není dotčeno** právy souvisejícími s právem autorským ani **právem pořizovatele databáze k jím pořizené databázi**. Ochrana děl podle práva autorského nevyklučuje ochranu stanovenou zvláštními právními předpisy.

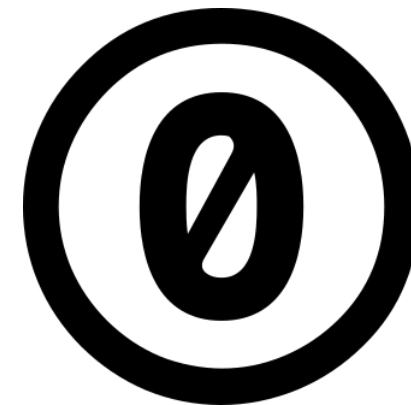
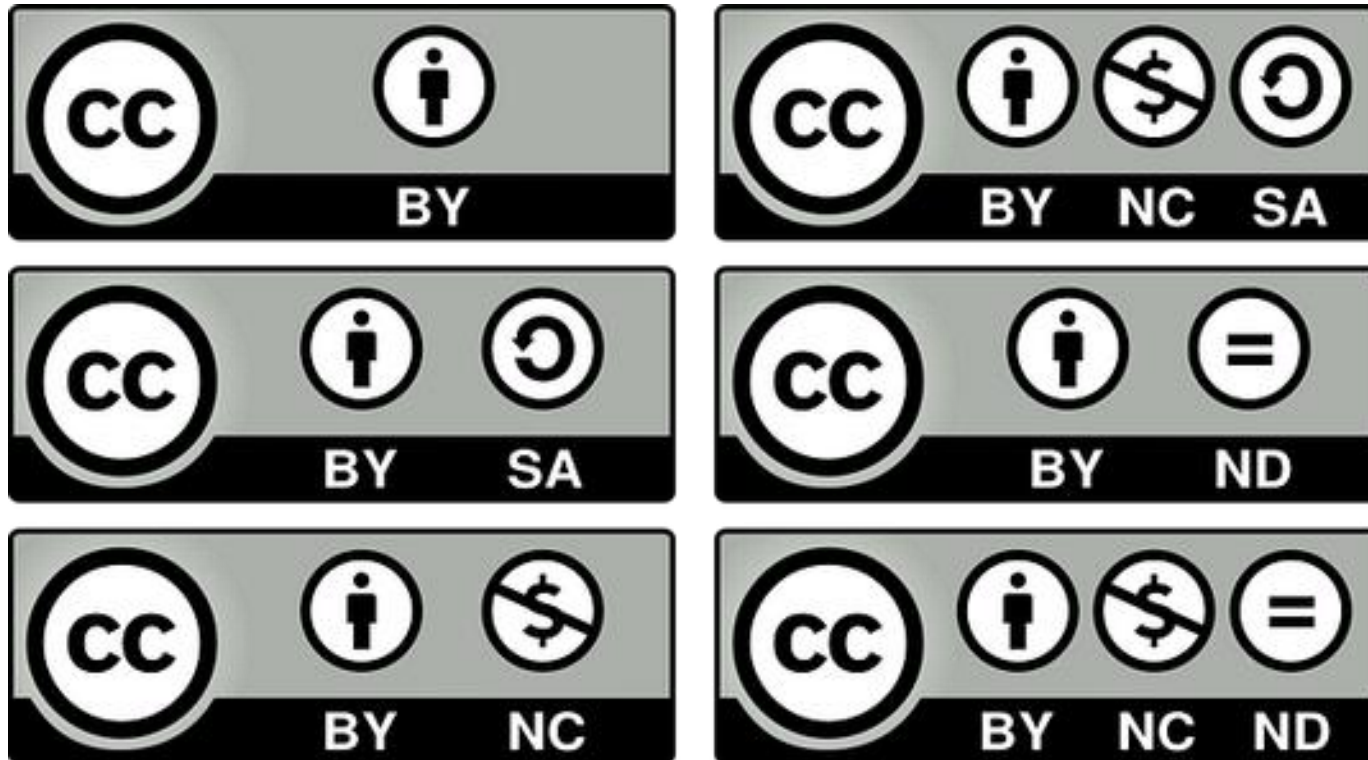
Prakticky tak mohou vzniknout tyto situace:

	Autorskoprávní ochrana prvků databáze	Autorskoprávní ochrana databáze (kreativní databáze)	Ochrana zvláštním právem pořizovatele databáze (prostá databáze)
Situace 1	x	x	x
Situace 2	x	x	-
Situace 3	x	-	x
Situace 4	x	-	-
Situace 5	-	-	x
Situace 6	-	x	x
Situace 7	-	x	-
Situace 8	-	-	-

Shrnutí Open Research Data

- §§ 2 odst. 2 / 88 AutZ - Druh databáze (**Kreativní/prostá**)
- § 88a AutZ - co chrání databázová ochrana (**databázovost, ne jednotlivé prvky**)
- § 89 AutZ - kdo je oprávněn nakládat s databází (**pořizovatel, to je ten, co databázi pořídí na svoji odpovědnost jako investici**)
- § 90 AutZ – jaká má práva pořizovatel a toto (**Vytěžovat a zužitkovat a také převést**)
- §§ 91 a 92 AutZ – Omezení a bezúplatné zákonné licence (**Pokud projdu tříkrokovým testem**)

Nástroj pro otevírání akademického obsahu: licence Creative Commons

<https://creativecommons.org/share-your-work/licensing-considerations/>

https://365tipu.files.wordpress.com/2018/02/creative-commons-783531_640.png?w=537

Otevření obsahu

Otevřený přístup a ochrana osobních údajů

Osobní údaj – čl. 4 odst. 1 GDPR

- „osobními údaji“ **veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě** (dále jen „subjekt údajů“); identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze **přímo či nepřímo identifikovat**, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby;

Zpracování OÚ – čl. 4 odst. 2 GDPR

- „zpracováním“ **jakákoliv operace nebo soubor operací s osobními údaji nebo soubory osobních údajů**, který je prováděn pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je shromáždění, zaznamenání, uspořádání, strukturování, uložení, přizpůsobení nebo pozměnění, vyhledání, nahlédnutí, použití, zpřístupnění přenosem, šíření nebo jakékoliv jiné zpřístupnění, seřazení či zkombinování, omezení, výmaz nebo zničení;

Správce OÚ – čl. 4 odst. 7 GDPR

- „správcem“ **fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který sám nebo společně s jinými určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů**; jsou-li účely a prostředky tohoto zpracování určeny právem Unie či členského státu, může toto právo určit dotčeného správce nebo zvláštní kritéria pro jeho určení;

Další důležité články GDPR

- *Článek 5:* **Zásady zpracování osobních údajů**
- *Článek 6:* **Zákonnost zpracování**
- *Článek 9:* **Zpracování zvláštních kategorií osobních údajů**

Otevřený přístup a smluvní ochrana databází

Příklady

Příklad č. 1 – Obecný přístup k OA

- Jsem vědecký pracovník Univerzity Karlovy.
- Napsal jsem sám článek a chci ho publikovat ve vědeckém časopise.
- Grantové podmínky mi ukládají výsledky mého výzkumu publikovat v režimu Open Access.

Jak budu postupovat, abych po právní stránce správně publikovat svůj článek v režimu Open Access?

Řešení příkladu č. 1

1. Ověřím si konkrétní podmínky zpřístupnění v režimu Open Access v rámci grantové dohody.
2. Dle podmínek grantové dohody a oboru naleznu příslušný časopis
3. Ověřím si, zda jsem jako zaměstnanec oprávněn k uzavření licenční smlouvy jménem zaměstnavatele s vydavatelem (na UK ano viz Opatření rektora č. 17/2018). Pokud ano a podmínky vydavatele odpovídají grantovým podmínkám, uzavřu licenční smlouvu s vydavatelem. Pokud ne, začnu s vydavatelem jednat nebo musím najít jiný časopis.
4. Publikace článku v režimu Open Access.

Příklad č. 2 – Obecný přístup k OA 2

- Jsem vědecký pracovník Univerzity Karlovy.
- Napsal jsem spolu s dalšími 3 spoluautory článek a chci ho publikovat ve vědeckém časopise.
- Grantové podmínky mi ukládají výsledky mého výzkumu publikovat v režimu Open Access.

Jak budu postupovat, abych po právní stránce správně publikovat společný článek v režimu Open Access?

Řešení příkladu č. 2

1. Ověřím si konkrétní podmínky zpřístupnění v režimu Open Access v rámci grantové dohody.
2. Dle podmínek grantové dohody a oboru naleznu příslušný časopis.
3. Ověřím si, zda jsem jako zaměstnanec oprávněn k uzavření licenční smlouvy jménem zaměstnavatele s vydavatelem (na UK ano viz Opatření rektora č. 17/2018).
4. Získám písemný souhlas od ostatních spoluautorů.
5. Podmínky vydavatele odpovídají grantovým podmínkám a spoluautoři souhlasí s publikací v daném časopise, uzavřu licenční smlouvu s vydavatelem. Pokud ne, vyjednávám s vydavatelem nebo pokračuji v hledání vhodného časopisu.
6. Publikace článku v režimu Open Access.

Příklad č. 3 – Různé verze akademického autorského díla

- Draft
  - Preprint
  - Postprint
  - Finální publikovaná verze
-
- Mohu draft publikovat i přes uzavřenou výhradní licenci s vydavatelem například v repozitáři mé instituce?

Řešení příkladu č. 3

Záleží to na míře naplnění pojmových znaků autorského díla u jednotlivých částí.

1. Pokud rozdíl mezi draftem a preprintem nenaplňuje pojmové znaky autorského díla pro přiznání nové ochrany pro preprint, tak toto provést nelze bez svolení vydavatele. Pořád se jedná o totožné dílo, co již bylo licencováno.
2. Pokud jsou draft a preprint dvě různá autorská díla, můžeme o tomto postupu uvažovat. Záleží poté na politice vydavatele s ohledem na zveřejnění článků a jejich přijetí pro publikaci.

Obdobně toto probíhá v rámci dalších dvojic.

Příklad č. 4

- Jsem vědecký pracovník Univerzity Karlovy a udělil jsem ke svému dílu veřejnou licenci Creative Commons – Uveďte autora 4.0. (CC-BY 4.0)

Co to pro mě znamená z praktického hlediska?

Řešení příkladu č. 4

Udělal jsem:

1. nevýhradní
2. neodvolatelnou
3. celosvětovou licenci
4. pro všechny možnosti užití díla za podmínky, že budu uváděn jako autor.

Příklad č. 5 - ORD

- Jsem vědecký pracovník Univerzity Karlovy.
- Vytvořil jsem dataset, který obsahuje kvantitativní data.
- Grantové podmínky mi ukládají výsledky mého výzkumu publikovat v režimu Open Access.

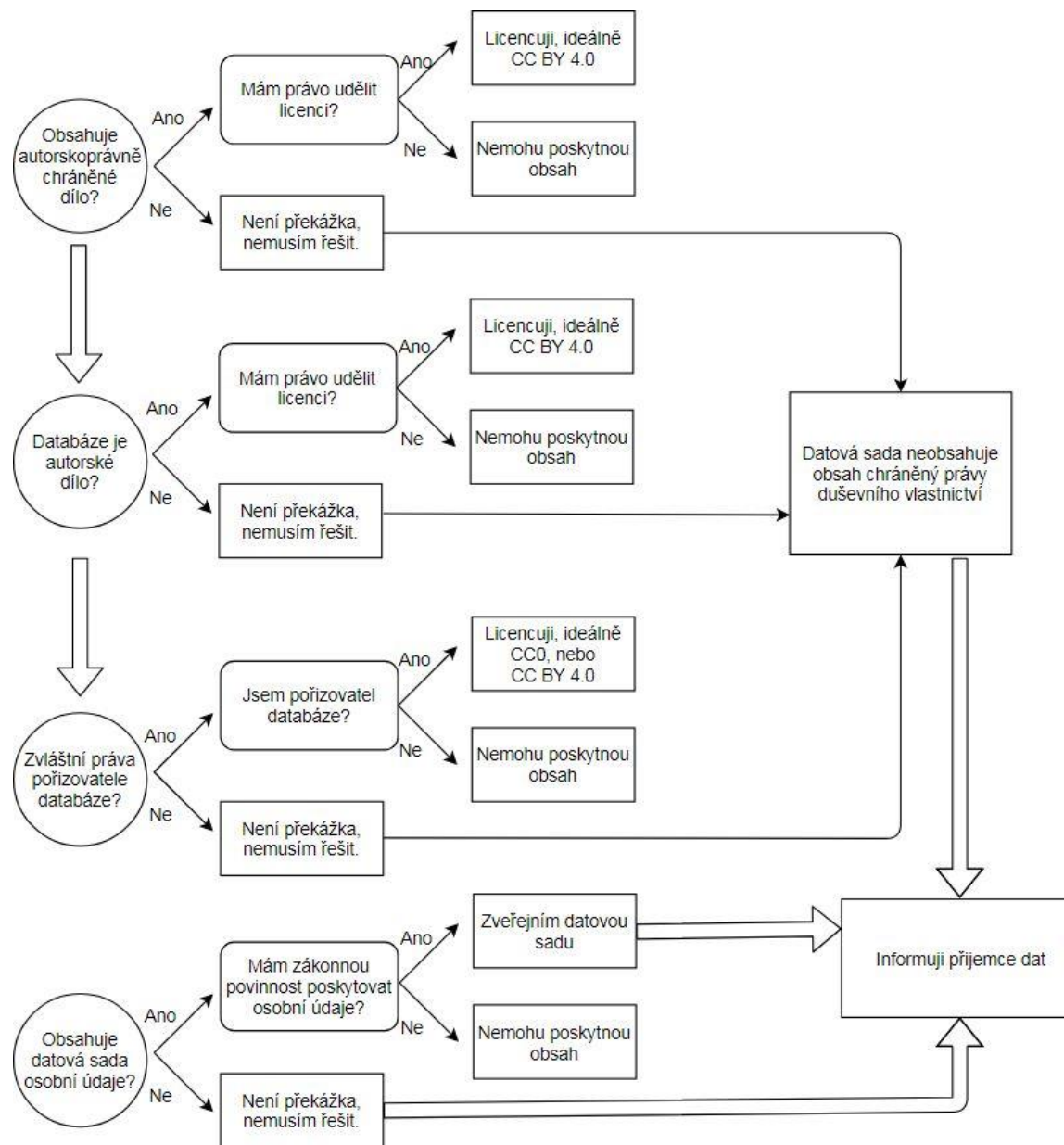
Jak budu postupovat, abych po právní stránce správně publikovat tento dataset v režimu Open Access?

Řešení příkladu č. 5

1. Ověřím si konkrétní podmínky zpřístupnění v režimu Open Access v rámci grantové dohody.
2. Dle podmínek grantové dohody analyzuji jaké ochranné režimy se na tento dataset vztahují.
3. Ověřím si, zda jsem jako zaměstnanec oprávněn k nakládání s těmito ochrannými režimy.
4. Z analýzy vyplyne, jak mohu s tímto datasetem dále nakládat viz další slide.

Rozhodovací strom na závěr

Doporučení na další literaturu

- Veřejné licence v České republice, Myška a kol.:
[https://is.muni.cz/repo/1203341/Myska et al. -
_Verejne licence 2.0 - online.pdf](https://is.muni.cz/repo/1203341/Myska_et_al._Verejne_licence_2.0_-_online.pdf)
- Výzkumná data a výzkumné databáze: Právní rámec zpracování a sdílení vědeckých poznatků, Koščík a kol.:
<https://obchod.wolterskluwer.cz/cz/vyzkumna-data-a-vyzkumne-databaze-pravni-ramec-zpracovani-a-sdileni-vedeckych-poznatku.p4405.html>

Otázky a odpovědi

Děkuji Vám za pozornost

Open Access Week 2019, 24.10.2019

Jiří Marek

Open Content, z.s.

